

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ВИЩА ЛІНГВІСТИЧНА ШКОЛА (WSL), М. ЧЕНСТОХОВА,
ПОЛЬЩА
ГУМАНІТАРНО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯНА
ДЛУГОША (UJD), М. ЧЕНСТОХОВА, ПОЛЬЩА
УНІВЕРСИТЕТ HUMANITAS, М. СОСНОВЕЦЬ, ПОЛЬЩА
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ.
А. С. МАКАРЕНКА
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ. Г. С. СКОВОРОДИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ
УКРАЇНКИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗБІРНИК ТЕЗ
ХІІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«СОЦІАЛЬНА РОБОТА: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ»
25-26 квітня 2024 р.

Тернопіль, 2024

УДК 364 (477): 005.745

С 70

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
(протокол № 13 від 28 травня 2024 року).*

Соціальна робота: виклики сьогодення : Збірник наукових праць за матеріалами XIII Міжнародної науково-практичної конференції / за заг. ред. О. В. Сороки, С. М. Калаур, Г. В. Лещук. Тернопіль : ТНПУ імені В. Гнатюка, 2024. 268 с.

У випуску вміщено матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції, проведеної кафедрою соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка в м. Тернопіль 25–26 квітня 2024 року.

УДК 364 (477): 005.745

© ТНПУ імені В. Гнатюка, 2024

Організатори конференції:

кафедра соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Партнери конференції:

Вища лінгвістична школа (WSL), м. Ченстохова, Польща; Гуманітарно-природничий університет імені Яна Длугоша (UJD), м. Ченстохова, Польща; Університет Humanitas, м. Сосновець, Польща; Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка; Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди; Волинський національний університет імені Лесі Українки; Хмельницький національний університет; Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка; ДВНЗ «Ужгородський національний університет»; Мукачівський державний університет.

Організаційний комітет:

Сорока О. В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Калаур С. М. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Лещук Г. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

ЗМІСТ

I. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ Error! Bookmark not defined. **10**

Баранюк Василь

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ТЕАТРАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ АКТОРІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ **10**

Волошенко Марина

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З СОЦІОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО ФОРМУВАННЯ УСВІДОМЛЕНОГО БАТЬКІВСТВА У МОЛОДІ **13**

Глядик Богдан

ІНТЕГРУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ СОЦІОКОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ **18**

Іскерський Іван

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ **23**

Калаур Лідія

ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ У МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ **27**

Калаур Світлана

МЕДІАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ **32**

Кислюк Жанна

ЗВ'ЯЗОК СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ СТУДЕНТА ІЗ ЗДОРОВИМ СПОСОБОМ ЖИТТЯ **37**

Кравчина Тетяна

ПСИХОДІАГНОСТИКА РЕФЛЕКСІЇ ЯК МЕТОД ЇЇ ФОРМУВАННЯ Й РОЗВИТКУ У ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ **41**

Купенко Олена

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ: ЯК ЗАБЕЗПЕЧИТИ АКТУАЛЬНІСТЬ І ПРАЦЮВАТИ НА ВИПЕРЕДЖЕННЯ? **46**

Кульчицький Віталій

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В СИСТЕМІ
ВИЩОЇ ОСВІТИ 51

Михайленко Оксана

ДЕОНТОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО
СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ
ПІДХІД 55

Олійник Галина, Кирилів Андріана

СОЦІАЛЬНА РОБОТА В ГРОМАДІ ЯК ПРОФЕСІЙНА
ДІЯЛЬНІСТЬ 61

Petryshyn Liudmyla, Hnatyshyn Yurii

THE ROLE OF MEDIATION AND THE MEDIATOR IN
CONFLICT RESOLUTION 65

Повідайчик Оксана, Реблян Антоніна, Попик Юрій

ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇН
68

Романовська Людмила, Новак Микола

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ РОЗВИТКУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ У
МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ 73

Степаненко Вікторія, Степаненко В'ячеслав

ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ЕРГОТЕРАПЕВТІВ І
СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ФАХІВЦІВ
СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ ЗДАТНОСТІ ДО СПІВПРАЦІ У
РОБОТІ З КЛІЄНТАМИ 78

Столярник Ольга

ВІД РОЗУМІННЯ ДО ДІЇ: ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ
РОБОТИ ЧЕРЕЗ ТРАВМО-ІНФОРМОВАНУ ПІДГОТОВКУ 81

Чернета Світлана, Батюк Антон

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ
РОБОТИ 86

Щербина Костянтин

ПРО ДІАГНОСТИКУ ВЗАЄМОДІЙ У СПІЛЬНІЙ РОБОТІ
МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ У МОНІТОРИНГОВИХ
ДОСЛІДЖЕННЯХ PISA 90

**II. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОБОТИ ФАХІВЦІВ ІЗ
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ З
РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ КЛІЄНТІВ 94**

Александрович Володимир

ПОТЕНЦІАЛ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТКУ
ВІЙСЬКОВО-ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ 94

Батарейна Ірина

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ОСВІТІ 97

Галянт Андрій, Рідкодубська Ганна

ПРЕВЕНЦІЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ШЛЯХОМ
ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 102

Ганджа Степан, Кульчицький Тарас

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ВПО В
СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ 105

Гураль Вікторія

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКА РЕЗИДЕНЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ
РЕАБІЛІТАЦІЇ ПИСЬМЕННИКІВ, ЯКІ ВОЮВАЛИ 109

Дуля Аліна

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ОСОБАМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ В
УМОВАХ ВІЙНИ 113

Заможна Аліна, Гончаренко Олена

СТУДЕНТСЬКА МОЛОДЬ ЯК ОБ'ЄКТ І СУБ'ЄКТ
ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ 117

Євтух Маргарита, Петришин Людмила

СУТНІСНІ АСПЕКТИ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ІЗ
ДІТЬМИ З ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ СІМЕЙ 124

Завацька Людмила

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА СІМЕЙ З ДІТЬМИ
У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ 127

Калаур Світлана, Дроник Ольга

ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ОДИНОКИМИ
МАТЕРЯМИ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ
АСПЕКТИ 131

Киричок Алла

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ЛЮДЕЙ
ЛІТНЬОГО ВІКУ В УМОВАХ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
136

Конончук Антоніна

ПОСЛУГА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ДЛЯ ЛЮДЕЙ
ПОХИЛОГО ВІКУ: ЕФЕКТИВНІ ПРАКТИКИ
ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ЦЕНТРУ СОЦІАЛЬНОГО
ОБСЛУГОВУВАННЯ 141

Костіна Валентина, Силиверст Юлія

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО
ПЕДАГОГА З СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ПІДЛІТКІВ ДО
УМОВ ПРИЙОМНОЇ СІМ'Ї ЕТНОПЕДАГОГІЧНИМИ
ЗАСОБАМИ 147

Кульчицький Тарас, Савка Володимир

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ
УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ 151

Левченко Євгеній, Гончаренко Олена

ПРАВОВІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНСЬКИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ЯКІ МАЮТЬ
СТАТУС УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ 156

Лехолетова Марина

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА У ЗАХИСТІ ПРАВ
ДИТИНИ 160

Лещук Галина, Довганюк Ольга

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО
ЗАХИСТУ В СВІТІ 163

Лещук Галина, Романів Марія

АНТИДИСКРИМІНАЦІЙНИЙ ПІДХІД У РОБОТІ З
ВРАЗЛИВИМИ КАТЕГОРІЯМИ НАСЕЛЕННЯ 166

Лещук Галина, Юзва Любов

СОЦІАЛЬНА ІЗОЛЯЦІЯ ТА ДИСТАНЦЮВАННЯ ЯК
СОЦІАЛЬНА ТА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА
170

Максимишин Марія, Турчин-Кукаріна Ірина

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З
БАТЬКАМИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ
ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ВІЙНИ 174

Матяш Діана, Гончаренко Олена

СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ДОЗВІЛЛЯ	ПОТЕНЦІАЛ ДИТЯЧОГО	177
<i>Муляр Вадим, Бриндіков Юрій</i>		
ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ПІДЛІТКАМИ, СХИЛЬНИМИ ДО АСОЦІАЛЬНИХ ПОВЕДІНКОВИХ ВИЯВІВ		182
<i>Окаєвич Анастасія</i>		
ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАЦІЇ З ВЕТЕРАНАМИ ТА ЧЛЕНАМИ ЇХ СІМЕЙ		185
<i>Олексюк Наталія</i>		
СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ: МОЖЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ В УКРАЇНІ		189
<i>Олійник Галина, Коротнюк Світлана</i>		
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ		194
<i>Олійник Галина, Масловська Ольга</i>		
СУЧАСНИЙ СТАН ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ, ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ		200
<i>Олійник Галина, Мишкун Діана</i>		
ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ		204
<i>Олійник Катерина</i>		
НАРАТИВНА ТЕРАПІЯ ДЛЯ РОБОТИ З ЖЕРТВАМИ ТРАВМАТИЧНИХ ПОДІЙ		209
<i>Петрочко Жанна, Бачуріна Олена</i>		
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НАДАННЯ ПОСЛУГ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ТА ЇХНІМ БАТЬКІВ У ЦЕНТРАХ РОЗВИТКУ ДИТИНИ		214
<i>Плітін Дмитро, Олексюк Наталія</i>		
ФОРМИ ТА МЕТОДИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ АГРЕСІЇ		219
<i>Попович Анна</i>		
ТАРГЕТОВАНА СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ		223
<i>Самолук Інна</i>		
СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ДІТЬМИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ		226

<i>Soroka Olha, Ding Ming</i>	SCIENTIFIC APPROACHES TO DETERMINING THE PHENOMENON OF STRESS RESISTANCE	230
<i>Суровцева Ірина</i>	ДІЯЛЬНІСТЬ СПІВРОБІТНИКІВ ГУМАНІТАРНИХ МІСІЙ В УМОВАХ ОСОБЛИВИХ РИЗИКІВ	233
<i>Тесля Уляна, Олійник Галина</i>	СУТНІСТЬ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ДІТЬМИ ЯК ОЗНАКИ ВРАЗЛИВОСТІ	237
<i>Філатова Ірина, Парфанович Іванна</i>	СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ДІТЕЙ ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У КОНФЛІКТІ З ЗАКОНОМ	241
<i>Фундига Михайло, Олійник Катерина</i>	ПРИКЛАДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДІВ ТА УСТАНОВ СОЦІАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ ЩОДО ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	247
<i>Чернета Світлана</i>	ПАТРОНАТ НАД ДІТЬМИ ЯК КОМПЛЕКСНА СОЦІАЛЬНА ПОСЛУГА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	250
<i>Шаповал Олена</i>	ОСОБЛИВОСТІ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕСТРУКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ	253
<i>Ярошенко Алла, Семигіна Тетяна</i>	ІНСТРУМЕНТ САМООЦІНЮВАННЯ ДЛЯ РОБОТИ З ЧОЛОВІКАМИ, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВІД СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА	257
<i>Ящищак Ірина, Олексюк Наталія</i>	СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА СТУДЕНТІВ-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ США	262

dla-postrazdalih-vid-vijni-ta-veteraniv-zsu-8895 (дата звернення: 04.04.2024).

3. Українська реабілітація військових потребує змін, спеціалістів нових професій та залучення іноземного досвіду, – Ірина Сисоєнко | НАМН України. *НАМН України Національна академія медичних наук України*. URL:<https://amnu.gov.ua/ukrayinska-reabilitacziya-vijskovyh-potrebuye-zmin-speczialistiv-novyh-profesij-ta-zaluchennya-inozemnogo-dosvidu-iryna-sysoyenko/> (дата звернення: 01.04.2024).

Аліна Дуля
*доктор філософії за спеціальністю 231 Соціальна робота,
старший викладач кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,
м. Київ*

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ОСОБАМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ ВІЙНИ

У статті розкрито проблеми та потреби осіб з інвалідністю в умовах війни. Визначено, що особи з інвалідністю потребують особливої уваги фахівців із соціальної роботи та надання висококваліфікованої соціальної допомоги з метою соціальної адаптації та інтеграції в суспільство. Автором розкрито основні напрямки соціальної роботи з особами з інвалідністю та виокремлено найбільш ефективні форми і методи роботи з даною цільовою групою.

Ключові слова: *інвалідність, особа з інвалідністю, соціальна робота, соціальна адаптація, фахівці із соціальної роботи.*

Сьогодні в Україні спостерігається стійка тенденція до збільшення кількості осіб з інвалідністю, таке зростання є наслідком складної екологічної, політичної та військової ситуації. За даними Міністерства соціальної політики України, за час повномасштабного вторгнення росії, кількість українців з інвалідністю зросла на 300 тисяч, до цього часу в Україні проживало 2,7 мільйона осіб з інвалідністю, а тепер цей показник сягнув 3 мільйонів [4]. Проте, ця цифра не є сталою, вона продовжує зростати через військові дії на території України. Таким чином, особи з інвалідністю потребують особливої уваги фахівців із соціальної сфери та надання висококваліфікованої соціальної допомоги з метою їхньої соціальної адаптації та інтеграції в суспільство.

У Законі України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» поняття «особа з інвалідністю» розглядається як особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист [5].

Відповідно до Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» основними причинами інвалідності є: інвалідність з дитинства; загальне захворювання; нещасний випадок на виробництві (трудова каліцтво чи інше ушкодження здоров'я); професійне захворювання пов'язане з трудовою діяльністю; поранення, контузії, каліцтва та інші захворювання [6].

Досліджуючи проблеми та потреби осіб з інвалідністю, ми визначили, що дана група отримувачів соціальних послуг має такі особливості та проблеми, як: труднощі у спілкуванні та налагоджені взаємодії з іншими людьми; відчуття самотності; низький рівень соціальної адаптації та соціалізації; порушення розвитку емоційно-вольової сфери; труднощі у правильному вираженні емоцій та почуттів; низька пізнавальна активність; труднощі в опануванні знаннями, уміннями та соціально-важливими навичками; слабка зосередженість та недостатність концентрації уваги; занижена самооцінка; швидка втомлюваність; проблеми, зумовлені типом і важкістю інвалідності.

Українські науковці М. Лехолетова, С. Сапіга зазначають, що особи з інвалідністю в умовах війни мають такі проблеми, як: труднощі в евакуації з небезпечних місць проведення бойових дій та забезпечення власної безпеки; пошкодження або втрата під час евакуації технічних засобів мобільності (тростин, колісних крісел, милиць); відсутність/обмеженість засобів для реабілітації або технічних засобів для мобільності; відчуття соціальної ізоляції та відсутність можливості повноцінного спілкування та

вирішення кризових ситуацій, що траплялись у їхньому житті; неможливість почути чи прочитати про початок/закінчення повітряної тривоги; труднощі в доступі до укриттів; брак спілкування з близькими; важка соціальна адаптація на новому місці проживання [1, с. 279].

Відповідно до вище зазначеного особи з інвалідністю мають потребу в безпеці; забезпеченні їхніх прав і можливостей; вільному доступі до установ та соціальних послуг; гармонізації психоемоційного стану; розвитку пізнавальних процесів, творчого потенціалу та соціально важливих навичок, необхідних для адаптації та інтеграції.

У своїй науковій праці «Інвалідність – специфіка соціальної допомоги» З. Кавчинська-Бутрим зазначає, що соціальна робота з особами з інвалідністю повинна здійснюватися через надання емоційної, інструментальної, інформаційної та духовної підтримки [8].

Здійснивши аналіз досліджень О. Безпалько, В. Бурлака, Л. Смерчак, О. Гук, ми визначили основні напрями соціальної роботи з особами з інвалідністю, а саме: діагностика та корекція соціально-психологічного та фізичного стану; психологічна та соціально-педагогічна підтримка осіб з інвалідністю; профорієнтаційна робота; створення сприятливого навчально-розвивального інклюзивного середовища; соціально-терапевтичне втручання; допомога в кризових ситуаціях для забезпечення базових потреб; координація соціальних послуг особам з інвалідністю; виявлення фактів порушення прав та інтересів осіб з інвалідністю; юридичне консультування; соціальна адаптація та реінтеграція; організація дозвілєвої діяльності; кейс-менеджмент (довгостроковий супровід та комплексний підхід у вирішенні проблем); домашня опіка для осіб з інвалідністю [2; 3; 7].

Основними форми та методами роботи фахівців із соціальної роботи з особа з інвалідністю є: оцінка потреб даної групи отримувачів соціальних послуг; індивідуальне та групове психологічне та соціально-педагогічне консультування; тренінги, спеціалізовані клуби за інтересами; творчі, арт-

терапевтичні та кулінарні заняття; заняття спрямовані на розвиток «soft skills», соціальної компетентності та базових життєвих навичок; просвітницькі та профорієнтаційні заняття; групи самодопомоги; екскурсії.

Отже, діяльність фахівців із соціальної роботи з даною групою отримувачів соціальних послуг в умовах повномасштабного вторгнення повинна передбачати виявлення проблем та потреб осіб з інвалідністю; забезпечення безпеки та соціального захисту прав та інтересів осіб з інвалідністю; подолання психологічних та соціально-педагогічних труднощів; розвиток психічних та пізнавальних процесів, інтересів та життєво необхідних навичок; формування самостійності та життєвої мотивації; покращення комунікативних навичок; вирішення соціальних проблем; розвиток особистих інтелектуальних та професійних можливостей; інтеграцію осіб з інвалідністю у суспільство; забезпечення адаптації і реабілітації даної цільової групи.

Список використаних джерел

1. Актуальні питання соціальної роботи : навч. посіб. / О.М. Денисюк та ін. ; ред.: О.В. Епель, Т.Л. Лях, І.В. Силантьєва. Київ, Ужгород : РІК-У, 2023. 424 с.
2. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2013. 312 с.
3. Вступ до абілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. В. В. Бурлака. Київ : ГЕРБ, 2007. 288 с.
4. В Україні налічується 3 мільйони людей з інвалідністю – Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. *Just a moment...* URL: <https://minre.gov.ua/2023/09/22/v-ukrayini-nalichuyetsya-3-miljony-lyudej-z-invalidnistyu/> (дата звернення: 08.04.2024).
5. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 21.03.1991 р. № 875-ХІІ : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text> (дата звернення: 11.04.2024).
6. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 06.10.2005 р. № 2961-IV : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text> (дата звернення: 12.04.2024).
7. Смеречак Л., Гук О. Особливості професійної діяльності соціальних педагогів у центрах соціально-психологічної реабілітації дітей із

вадами психофізичного розвитку. *Людинознавчі студії*. Серія : Педагогіка. 2014. Вип. 29 (2). С. 188–196.

8. Kawczyńska-Butrym Z. Niepełnosprawność – specyfika pomocy społecznej, Katowice 1998, s. 86–90.

Аліна Заможна
студентка спеціальності 232 Соціальне забезпечення
Олена Гончаренко
*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи і
менеджменту соціокультурної діяльності
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка, м. Суми*

СТУДЕНТСЬКА МОЛОДЬ ЯК ОБ'ЄКТ І СУБ'ЄКТ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто особливості студентської молоді, для якої характерними є специфічні умови життєдіяльності, побуту і праці, суспільна поведінка і психологічні особливості, система ціннісних орієнтацій. Зауважено, що студентську молодь треба розглядати як соціальну групу в системі вищого навчального закладу, яка виконує роль як об'єкта, так і суб'єкта освітнього простору ЗВО.

Ключові слова: соціальний захист, студентська молодь, заклад вищої освіти.

Постановка проблеми у загальному вигляді. На сучасному етапі розвитку в Україні демократичного політичного і соціального простору принципово нового змісту набуває процес впливу особистості на суспільство. У даному контексті важливим фактом є те, що, починаючи з ХІХ ст. і до сьогодні, активним учасником розбудови українського суспільства виступає студентська молодь, яка має не тільки соціально-економічний потенціал як окрема демографічна група і специфічні особливості (інтереси, пріоритети, цінності та ін.), а також властиві їй вразливість та проблеми. Концептуалізація феномену студентства сприятиме створенню сприятливого освітнього простору і соціально-виховного середовища для подальшого розвитку і формування особистості студента.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ВИЩА ЛІНГВІСТИЧНА ШКОЛА (WSL), М. ЧЕНСТОХОВА, ПОЛЬЩА
ГУМАНІТАРНО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯНА ДЛУГОША (UJD),
М. ЧЕНСТОХОВА, ПОЛЬЩА
УНІВЕРСИТЕТ HUMANITAS, М. СОСНОВЕЦЬ, ПОЛЬЩА
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. А. С. МАКАРЕНКА
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. Г. С. СКОВОРОДИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗБІРНИК ТЕЗ
ХІІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«СОЦІАЛЬНА РОБОТА: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ»
25-26 квітня 2024 р.

Зміст статей подано в авторській редакції.
За заг. ред. О. В. Сороки, С. М. Калаур, Г. В. Лещук